

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS PATAISOS NAMUS IR ŠIAULIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ

2015-06-29 Nr. 4D-2014/1-115
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo nuteistojo X (toliau vadinama – pareiškėjas) skundą dėl Vilniaus pataisos namų administracijos veiksmų. Skunde, be kita ko, teigiama, kad pareiškėjui nesuteikiama galimybė įgyvendinti teisę gauti ilgalaikius pasimatymus arba trumpalaikę išvyką į namus, nesvarstomi jo prašymai paleisti lygtinai, jis atlieka laisvės atėmimo bausmę ne toje įstaigoje, kurioje turėtų.

2. Pareiškėjas skunde ir vėliau atsiųstuose skundo papildymuose nurodė toliau išdėstytas aplinkybes.

2.1. Panevėžio miesto apylinkės teismo 2009-11-23 nuosprendžiu pareiškėjas buvo nuteistas 7 metų laisvės atėmimo bausme; vėliau teismų nutartimis subendrintos ankstesniais nuosprendžiais paskirtos ir neatliktos bausmės, paskiriant galutinę subendrintą 6 metų laisvės atėmimo bausmę, atliekant ją pataisos namuose. 2011-10-13 pareiškėjas pirmą kartą išvyko į Marijampolės pataisos namus atlikti jam paskirtos laisvės atėmimo bausmės.

2.2. Dėl įvairiuose Lietuvos teismuose nagrinėjamų administracinių, civilinių, baudžiamųjų bylų, kuriose yra proceso šalis, pareiškėjas buvo dažnai etapuojamas iš pataisos namų į tardymo izoliatorius arba teritorinių policijos įstaigų areštines, kad būtų pristatytas į teismo posėdžius. Todėl nuo bausmės atlikimo pradžios 2009-11-23 pataisos namuose iš viso praleido tik apie 3,5 mėnesio.

2.3. Dėl to, kad bausmę atlieka ne pataisos namuose, pareiškėjas yra diskriminuojamas kitų nuteistųjų atžvilgiu, nes negali įgyvendinti tam tikrų jam, kaip nuteistajam, pagal Bausmių vykdymo kodeksą priklausančių teisių, pvz., dienos metu laisvai judėti pataisos namų teritorijoje, eiti į renginius, dalyvauti socialinės rehabilitacijos programose, gauti ilgalaikius pasimatymus ir kt. Ne kartą kreipėsi į, pvz., Šiaulių tardymo izoliatoriaus, kuriame buvo laikomas, administraciją, prašydamas suteikti ilgalaikį pasimatymą, bet jo prašymai buvo atmesti. Taip pat jis teigia, kad Šiaulių tardymo izoliatorius, kuriame buvo laikomas, nesvarsto jo prašymų paleisti lygtinai, ir nepersiunčia jo skundų ir prašymų juos nagrinėti kompetentingoms institucijoms. Pareiškėjas, be kita ko, nurodo, kad nesilaikoma prašymų paleisti lygtinai nagrinėjimo terminų: 2012-08-13 pateikė prašymą Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui paleisti lygtinai, tačiau šis prašymas nebuvo svarstomas; į Vilniaus pataisos namus atvyko 2012-09-28 ir 2012-10-03 pateikė prašymą paleisti lygtinai – šį prašymą Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija išnagrinėjo ir nutarimą priėmė tik 2013-07-16. 2013-12-19 Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui vėl pateikė prašymą paleisti lygtinai, tačiau prašymas nesvarstytas.

2.4. Tokiais Šiaulių tardymo izoliatoriaus ir Vilniaus pataisos namų pareigūnų veiksmais pažeidžiamos pareiškėjo teisės, laisvės, teisėti interesai, jis yra žeminamas, diskriminuojamas, kankinamas ir sargdinamas.

3. Pareiškėjas prašo ištirti jo skundus ir išreikalauti nurodytus dokumentus iš atitinkamų institucijų, nustatyti pažeidimus ir pasiūlyti nedelsiant juos pašalinti, perduoti prašymus paleisti lygtinai pagal kompetenciją, priimti sprendimą suteikti ilgalaikį pasimatymą.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius kreipėsi į Vilniaus pataisos namus, prašydamas pateikti skundo tyrimui reikšmingą informaciją.

5. Vilniaus pataisos namai 2015-03-24 pateikė toliau nurodytus duomenis.

5.1 Šiuo metu teismuose iš viso yra nagrinėjama 20 bylų, kuriose pareiškėjas yra proceso šalis, iš jų 11 bylų – Vilniaus apygardos administraciniame teisme, 4 bylos – Šiaulių apygardos administraciniame teisme, 4 bylos – Panevėžio apygardos administraciniame teisme, 1 byla – Panevėžio miesto apylinkės teisme.

5.2. Pareiškėjui atliekant laisvės atėmimo bausmę Vilniaus pataisos namuose pagal jo prašymus buvo suteikti 2 ilgalaikiai pasimatymai su sūnumi ir motina, kurie įvyko 2013-03-05 ir 2013-07-23. Pareiškėjas laikotarpiu nuo 2013-01-01 iki 2015-03-23 teikė 14 prašymų dėl ilgalaikių pasimatymų arba trumpalaikės išvykos, tačiau trumpalaikės išvykos jam nebuvo suteiktos, įvertinus visus reikšmingus duomenis ir aplinkybes, o ilgalaikių pasimatymų nebuvo galimybės suteikti, nes pareiškėjo nebuvo Vilniaus pataisos namuose.

5.3. Laikotarpiu nuo 2014-01-01 iki 2015-03-23 į Vilniaus pataisos namų administraciją su prašymais paleisti lygtinai pareiškėjas nesikreipė.

6. Seimo kontrolierius kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisumą, prašydamas pateikti skundo tyrimui reikšmingą informaciją ir nurodyti, ar pareiškėjas skunde keliamais klausimais nėra kreipęsis į teisumą.

7. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2015-03-31 pateikė prašytą reikiamą medžiagą ir toliau išdėstytą informaciją.

7.1. Pareiškėjas 2013-12-09 kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisumą, skunde prašydamas priteisti iš valstybės neturtinę žalą, patirtą dėl pažeistos teisės atlikti bausmę pataisos namuose. Išanalizavus pareiškėjo skundą darytina išvada, kad jame keliami klausimai yra analogiški pateiktiesiems skunde Seimo kontrolieriui.

Pareiškėjo skundą Vilniaus apygardos administracinis teismas 2013-12-16 nutartimi atsisakė priimti. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2014-02-19 nutartimi panaikino Vilniaus apygardos administracinio teismo nutartį ir pareiškėjo skundo priėmimo klausimą perdavė pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Paduotas skundas atitiko ne visus Administracinių bylų teisenos įstatymo reikalavimus, todėl teismas 2014-02-28 nutartimi nustatė pareiškėjui terminą skundo trūkumams pašalinti. 2014-03-21 teisme buvo gautas patikslintas pareiškėjo skundas. Vis dėlto teismas konstatavo, kad ir patikslintas skundas neatitiko visų reikalavimų, nurodyti trūkumai nebuvo pašalinti, todėl 2014-03-26 nutartimi nusprendė skundą laikyti nepaduotu. Nutartyje taip pat buvo išaiškinta, kad ji neužkerta kelio pareiškėjui pakartotinai kreiptis į teisumą su skundu, atitinkančiu Administracinių

bylų teisenos įstatymo reikalavimus. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2014-08-27 nutartimi pareiškėjo skundą atmetė ir pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Seimo kontrolieriaus turimais duomenimis, pareiškėjas pakartotinai į teismą nesikreipė, todėl ši skundo dalis pripažįstama nagrinėtina.

7.2. Taip pat nustatyta, kad pareiškėjas kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą ir jo 2015-03-09 patikslintame skunde suformuluotas reikalavimas atlyginti žalą, patirtą dėl galimai netinkamai vykdytos lygtinio paleidimo procedūros, buvo išskirtas į atskirą bylą. Joje pareiškėjui nustatytas terminas iki 2015-04-07 skundo trūkumams pašalinti. Seimo kontrolieriaus turimais duomenimis, pareiškėjas teismui pateikė prašymą pratęsti terminą skundo trūkumams pašalinti.

7.3. Iš teismo pateiktos medžiagos matyti, kad pareiškėjas buvo kreipęsis į Klaipėdos apygardos administracinį teismą dėl valstybės tariamai padarytos žalos atlyginimo, ir bent dviejose bylose pateikė prašymus bylas perduoti nagrinėti Vilniaus apygardos administraciniame teisme, motyvuodamas, be kita ko, tuo, kad atlieka bausmę Vilniaus pataisos namuose ir jam per sunku būti etapuojamam iš vienos vietos į kitą. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininkas, išnagrinėjęs pareiškėjo prašymus ir atsižvelgęs į visas reikšmingas aplinkybes, vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymo 70 straipsnio 4 dalimi 2015-01-15 ir 2015-01-23 nutartimis nusprendė perduoti minėtas dvi administracines bylas nagrinėti iš Klaipėdos apygardos administracinio teismo Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

8. Taip pat Seimo kontrolieriaus įgaliota Seimo kontrolierių įstaigos vyriausioji specialistė, nuvykusi į Vilniaus pataisos namus, susipažino su pareiškėjo asmens byla ir joje esančiais duomenimis dėl pareiškėjo perkėlimo (konvojavimo) į tardymo izoliatorius arba teritorinių policijos įstaigų areštines, siekiant pristatyti jį į teismų posėdžius.

9. Iš Vilniaus pataisos namų pateiktų duomenų, taip pat susipažinus su pareiškėjo asmens byloje esančia medžiaga nustatytos toliau išdėstytos skundo tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės.

9.1. Pareiškėjas nuo 2014-01-01 iki 2015-03-23 buvo 58 kartus perkeltas iš vienos įstaigos į kitą: Šiaulių tardymo izoliatorių, Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą, Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau – ir VPK) areštinę, Klaipėdos apskrities VPK areštinę. 2015-03-13 pareiškėjas atvyko į Vilniaus pataisos namus. Prieš tai paskutinį kartą Vilniaus pataisos namuose pareiškėjas buvo nuo 2013-06-28 iki 2013-08-09.

9.2. Peržiūrėjus asmens bylos medžiagą nustatyta, kad nuo 2014-01-01 pareiškėjas bent 12 kartų raštu pareiškė atsisakąs vykti į teismo posėdžius: į Panevėžio apygardos administracinio teismo 2014-05-26 posėdį; į Šiaulių apygardos administracinio teismo 2014-08-06, 2014-08-07 ir 2014-08-12 posėdžius; į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014-10-13 d. ir 2014-11-06 posėdžius; į Klaipėdos apygardos administracinio teismą susipažinti su byla 2014-12-03 ir į 2014-12-04 bei 2015-01-08 posėdžius; į Panevėžio miesto apylinkės teismą 2014-12-22 susipažinti su byla; į Vilniaus apygardos administracinio teismo 2014-05-27, 2014-08-06 ir 2014-10-07 posėdžius. Taip pat pareiškėjas keletą kartų prašė teismų nukelti posėdžius, paskirti kitas jų datas, motyvuodamas savo užimtumu kitose nagrinėjamosiose bylose, kuriose yra proceso šalis.

10. Iš pareiškėjo pateiktų ir Seimo kontrolieriaus turimų duomenų matyti, kad 2012-08-13 pareiškėjas pateikė Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui prašymą paleisti lygtinai. Į šį prašymą buvo atsakyta 2012-08-16 raštu, kuriame pareiškėjui buvo paaiškinta, kad pagal galiojančius teisės aktus lygtinį paleidimą taiko vietovės, kurioje yra nuteistojo pataisos įstaiga, apylinkės teismas, tvirtindamas Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos nutarimą taikyti lygtinį paleidimą; kad pataisos įstaigos yra pataisos namai, nepilnamečių pataisos namai, kalėjimai, atvirosios kolonijos; kad į Šiaulių tardymo izoliatorių jis perkeltas laikinai, dėl bylų nagrinėjimo teisme, todėl sprendimo dėl lygtinio paleidimo taikymo priimti Šiaulių tardymo izoliatorius negali. Pareiškėjui

buvo nurodyta, kad dėl lygtinio paleidimo jis turėtų kreiptis į įstaigos, kurioje atlieka bausmę direktorių, tuo metu – į Marijampolės pataisos namų direktorių.

11. 2012-09-28 pareiškėjas atvyko atlikti bausmę į Vilniaus pataisos namus. Kaip minėta (žr. pažymos 2.3 punktą), 2012-10-03 jis pateikė šių pataisos namų administracijai prašymą paleisti lygtinai, kuris buvo išnagrinėtas 2013 m. liepos mėnesį.

12. 2013-12-19 pareiškėjas pateikė Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui prašymą paleisti lygtinai, į kurį buvo atsakyta 2014-01-17 raštu ir nurodyta, kad lygtinio paleidimo klausimais pareiškėjas privalo kreiptis į pataisos įstaigą, kurioje atlieka bausmę, t. y. Vilniaus pataisos namus. 2014-02-24 pareiškėjas pakartotinai kreipėsi į Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktorių, be kita ko, prašydamas paleisti lygtinai. 2014-03-13 raštu jam buvo pakartota, kad lygtinio paleidimo klausimais turi kreiptis į Vilniaus pataisos namus. Pareiškėjas 2014-03-14 dar kartą kreipėsi į Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktorių, prašydamas suruošti dokumentus ir perduoti juos lygtinio paleidimo komisijai bei paleisti jį lygtinai. 2014-03-24 raštu pareiškėjui buvo atsakyta, kad pakartotinį svarstymą ir įvertinimą dėl lygtinio paleidimo turi atlikti Vilniaus pataisos namų lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija, kuri nustatė rekomendacijas ir jų įgyvendinimo terminą.

13. 2014-03-07 pareiškėjas pateikė Vilniaus pataisos namų administracijai prašymą paleisti lygtinai. 2014-03-19 raštu buvo atsakyta, kad tuo metu pareiškėjas neatlieka bausmės Vilniaus pataisos namuose, todėl jo lygtinio paleidimo klausimas negali būti svarstomas Vilniaus pataisos namų lygtinio paleidimo komisijoje.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos ir teismų praktika

14. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas (toliau – ir BVK):

„21 straipsnis. Terminuoto laisvės atėmimo <...> bausmės vykdomi institucija

1. Terminuoto laisvės atėmimo <...> bausmės vykdo pataisos įstaigos – pataisos namai, nepilnamečių pataisos namai, kalėjimai, atviros kolonijos.

<...>.

69 straipsnis. Bausmės atlikimas vienoje pataisos įstaigoje

1. Nuteistasis, kuriam paskirtas laisvės atėmimas, visą bausmę turi atlikti vienoje pataisos įstaigoje.

<...>.

157 straipsnis. Lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigų

1. Laisvės atėmimo bausmę pataisos įstaigose atliekantys nuteistieji, kurie įvykdė individualiame socialinės reabilitacijos plane numatytas priemones ir pateikė Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai prašymus lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos ir kurių nusikalstamo elgesio rizika, elgesys bausmės atlikimo metu ir kitos reikšmingos aplinkybės sudaro pagrindą manyti, kad jie laikysis įstatymų ir nenusikals, gali būti lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų. Prašymų lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos pateikimo tvarką nustato Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklės.

<...>

164 straipsnis. Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos

1. Pataisos įstaigose sprendimams dėl nuteistųjų prašymų lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos priimti Kalėjimų departamento direktoriaus įsakymu sudaromos Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos.<...>.

2. Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija likus ne daugiau kaip dešimt darbo dienų iki nuteistojo galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos pagal šio Kodekso 157 straipsnį

apsvarsto nuteistojo prašymą lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos ir socialinio tyrimo išvadą, įvertina nuteistojo elgesį baismės atlikimo metu, jam taikytas socialinės reabilitacijos priemonės ir jų įvykdymo rezultatus, nusikalstamo elgesio riziką, kitas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos sprendimui dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos taikymo tikslingumo, ir priima motyvuotą nutarimą taikyti arba netaikyti nuteistajam lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigos.

<...>

5. Jeigu Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija priima nutarimą netaikyti nuteistajam lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos, nutarime turi būti pateikiamos motyvuotos rekomendacijos pataisos įstaigai ir (ar) nuteistajam dėl nuteistojo socialinės reabilitacijos ir (ar) nuteistojo nusikalstamo elgesio rizikos mažinimo, šių rekomendacijų įgyvendinimo terminas ir nustatyta pakartotinio svarstymo dėl nuteistojo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos data. Pakartotinis svarstymas negali būti vėliau kaip po šešių mėnesių.

<...>“

15. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194 patvirtintos Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklės:

„325¹. Prašymai lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos pateikiami pataisos įstaigos administracijai.

325². Pataisos įstaigos administracija priima šių taisyklių 325¹ punkte nurodytus prašymus likus 1 mėnesiui iki galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos pagal Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 157 straipsnį.

325³. Pataisos įstaiga per 10 darbo dienų nuo šių taisyklių 325¹ punkte nurodyto prašymo priėmimo pateikia jį ir socialinio tyrimo išvadą Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai.“

16. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 1R-154 patvirtinti Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos nuostatai:

„30. Nuteistojo prašymo lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos svarstymas arba pakartotinis svarstymas dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos posėdyje apima:

30.1. nuteistojo socialinio tyrimo išvados ir jo elgesio baismės atlikimo metu, jam taikytų socialinės reabilitacijos priemonių ir jų įvykdymo rezultatų, nusikalstamo elgesio rizikos, kitų aplinkybių, kurios, komisijos narių nuomone, gali turėti įtakos sprendimui dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos taikymo tikslingumo, taip pat komisijos rekomendacijų įgyvendinimo, kai pakartotinai svarstoma dėl nuteistojo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos, įvertinimą;

30.2. sprendimo taikyti arba netaikyti nuteistajam lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos priėmimą;

<...>

30.4. sprendimo dėl rekomendacijų pataisos įstaigai ir (ar) nuteistajam dėl nuteistojo socialinės reabilitacijos ir (ar) nuteistojo nusikalstamo elgesio rizikos mažinimo, šių rekomendacijų įgyvendinimo termino ir pakartotinio svarstymo dėl nuteistojo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos datos nustatymo, kai priimamas sprendimas netaikyti nuteistajam lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos, priėmimą.

36. Komisijai priėmus šių nuostatų 30.2 punkte nurodytą sprendimą, per 5 darbo dienas surašomas motyvuotas komisijos nutarimas dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos taikymo nuteistajam, kuriame turi būti nurodyta:

<...>;

36.5. sprendimas taikyti arba netaikyti nuteistajam lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos;

36.6. motyvai dėl šių nuostatų 36.5 punkte nurodyto priimto sprendimo;

<...>;

36.8. rekomendacijos pataisos įstaigai ir (ar) nuteistajam dėl nuteistojo socialinės reabilitacijos ir (ar) nuteistojo nusikalstamo elgesio rizikos mažinimo, šių rekomendacijų

įgyvendinimo terminas ir pakartotinio svarstymo dėl nuteistojo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos data, kai priimamas sprendimas netaikyti nuteistajam lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos;

<...>.

43. Pataisos įstaiga, gavusi komisijos nutarimą netaikyti nuteistajam lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos <...>, įgyvendina ir (arba) padeda nuteistajam įgyvendinti šiame nutarime numatytas rekomendacijas. Likus 10 darbo dienų iki komisijos nutarime nustatytos pakartotinio svarstymo dėl nuteistojo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos datos, pataisos įstaiga pateikia komisijai socialinio tyrimo išvadą, papildytą duomenimis apie rekomendacijų įgyvendinimą.“

17. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas (toliau – ir ABTĮ):

„5 straipsnis. Teisė kreiptis gynybos į teismą

1. Kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

<...>.

70 straipsnis. Bylos perdavimas kitam teismui

1. Teismas perduoda bylą nagrinėti kitam teismui:

<...>;

4) pripažinęs, kad byla operatyviau ir ekonomiškiau bus išnagrinėta kitame teisme, konkrečiai – pagal pareiškėjo <...> gyvenamąją vietą ar buveinę <...>, arba pagal ginčijamo sprendimo priėmimo ir (arba) įvykio (veiksno), su kuriuo tiesiogiai susijęs ginčijamas sprendimas, vietą.

<...>.

4. Kiekvieną bylą, iš vieno teismo perduotą kitam, turi besąlygiškai priimti savo žinion tas teismas, kuriam ji perduota, ir jokie ginčai dėl to tarp teismų neleidžiami <...>.“

18. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1363/2012:

„<...> pateikęs paraišką <...>, asmuo įgyja teisėtą lūkestį, kad tiek jo paraišką nagrinėjanti institucija, <...> tiek ir kitos, <...>, atliks atitinkamus veiksmus ir priims atitinkamus sprendimus per teisės aktuose nustatytus terminus. Per nustatytus terminus to neatlikdamos nurodytos institucijos šį teisėtą lūkestį gali pažeisti, be to, sukurti teisinio neapibrėžtumo situaciją, kas iš esmės nesiderintų su konstituciniais teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principais.<...>“

19. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. lapkričio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-1802/2013:

„Europos Žmogaus Teisių Teismas yra ne kartą pažymėjęs, jog tam tikrais atvejais nuteistajam reikalinga papildoma apsauga dėl jo padėties pažeidžiamumo ir dėl to, kad valstybė dėl šio asmens prisiima atsakomybę. Šiame kontekste Konvencijos 3 straipsnis (niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas) nustato valstybės institucijoms pozityvią pareigą užtikrinti, kad asmens kalinimo sąlygos nepažeistų jo žmogiškojo orumo, kad šios priemonės vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai kalinimui būdingą kentėjimo laipsnį, ir kad, atsižvelgiant į praktinius su įkalinimu susijusius poreikius, būtų adekvačiai užtikrinama jo sveikata ir gerovė. Valstybė turi garantuoti, kad kalinami asmenys būtų laikomi sąlygomis, kurios užtikrina, jog jų orumas būtų gerbiamas, o bausmių vykdymo būdai ir metodai nesukeltų šiems asmenims didesnių ir intensyvesnių išgyvenimų už tuos, kurie yra neišvengiami asmeniui būnant kalinamu <...>. „

Išvados

20. Atsižvelgiant į pažymos 4–13 punktuose nurodytas aplinkybes, tyrimas bus atliekamas ir išvados teikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

20.1. dėl galimai netinkamo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos procedūros įgyvendinimo;

20.2. dėl galimai netinkamo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos teisinio reglamentavimo;

20.3. dėl galimai nepakankamo teisinio reguliavimo, kiek tai susiję su nuteistųjų socialine rehabilitacija ir specialiosiomis teisėmis;

20.4. dėl pareiškėjo negražinimo į pataisos įstaigą atlikti paskirtą laisvės atėmimo bausmę.

Dėl galimai netinkamo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos procedūros įgyvendinimo

21. Pagal Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 325¹ punktą prašymai lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos pateikiami pataisos įstaigos administracijai. Pagal BVK 21 straipsnio 1 dalį pataisos įstaigos – pataisos namai, nepilnamečių pataisos namai, kalėjimai, atviros kolonijos. Pareiškėjui buvo paskirta atlikti laisvės atėmimo bausmę Vilniaus pataisos namuose, todėl darytina išvada, kad savo prašymus paleisti lygtinai jis turėjo teikti šių pataisos namų administracijai. Kaip minėta (pažymos 2.3 punktą), pareiškėjas 2012-10-03 pateikė Vilniaus pataisos namų administracijai prašymą paleisti lygtinai.

22. Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos nuostatų 36.8 papunktyje įtvirtinta, kad Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija priima sprendimą taikyti arba netaikyti nuteistajam lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigos ir per 5 darbo dienas surašo motyvuotą nutarimą, kuriame, be kita ko, nurodo pakartotinio svarstymo dėl nuteistojo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos datą, kai priimamas sprendimas netaikyti nuteistajam lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos. BVK 165 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad pakartotinis svarstymas negali būti vėliau kaip po 6 mėnesių. Taigi pagal šias nuostatas nereikalaujama, kad prašantis paleisti lygtinai asmuo teiktų pakartotinį prašymą, jeigu pirmą kartą komisija nusprendžia netaikyti lygtinio paleidimo; lygtinio paleidimo procedūra tęsiama automatiškai. Pagal Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos nuostatus pataisos įstaiga, gavusi komisijos nutarimą netaikyti nuteistajam lygtinio paleidimo, įgyvendina ir (arba) padeda nuteistajam įgyvendinti šiame nutarime numatytas rekomendacijas. Likus 10 darbo dienų iki komisijos nutarime nustatyto pakartotinio svarstymo dėl nuteistojo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos datos, pataisos įstaiga pateikia komisijai socialinio tyrimo išvadą, papildytą duomenimis apie rekomendacijų įgyvendinimą

23. Vilniaus pataisos namų Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija 2013-07-16 nutarimu nutarė netaikyti pareiškėjui lygtinio paleidimo ir, kaip nustatyta BVK 164 straipsnyje, pateikė rekomendacijas nuteistajam ir pataisos įstaigai dėl nuteistojo socialinės rehabilitacijos ir nusikalstamo elgesio rizikos mažinimo. Tačiau pažymėtina, kad komisijos nutarime nurodyta pakartotinio svarstymo dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos data – 2014 metų sausio mėnuo – negali būti laikoma pakankamai tikslia, nes nenurodžius konkrečios sausio mėnesio dienos neaišku, kaip pataisos įstaiga turėjo skaičiuoti 10 darbo dienų terminą papildytai socialinei išvadai prieš pakartotinį lygtinio paleidimo svarstymą pateikti. Todėl darytina išvada, kad, komisijai nenustačius tikslios pakartotinio svarstymo datos, buvo pažeisti atitinkamose BVK ir Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos nuostatuose įtvirtinti reikalavimai.

24. Iš Vilniaus pataisos namų pateiktos medžiagos nustatyta, kad pataisos namai prieš pakartotinį svarstymą nepateikė komisijai socialinio tyrimo išvados, papildytos duomenimis apie

rekomendacijų įgyvendinimą; pareiškėjo prašymas paleisti lygtinai nebuvo pakartotinai svarstytas. Todėl darytina išvada, kad ir šiais pataisos įstaigos ir Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos veiksmais buvo pažeisti teisės aktų reikalavimai bei pareiškėjo teisė į tinkamą lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos procedūros įgyvendinimą. Konstatuotina, kad dėl pirmiau nurodytų teisės aktų reikalavimų pažeidimų nebuvo tinkamai įgyvendinta pareiškėjo paleidimo iš pataisos įstaigos procedūra, todėl ši skundo dalis pripažintina pagrįsta. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai rekomenduotina imtis priemonių užtikrinti, kad visais atvejais būtų griežtai laikomasi prašymų paleisti lygtinai iš pataisos įstaigos nagrinėjimo procedūros ir užtikinama nuteistųjų teisė į tinkamą šios procedūros įgyvendinimą.

Dėl galimai netinkamo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos teisinio reglamentavimo

25. Pareiškėjas 2012-10-03 pateikė Vilniaus pataisos namų administracijai prašymą paleisti lygtinai. Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija priėmė nutarimą dėl pareiškėjo prašymo paleisti lygtinai 2013-07-16, t. y. praėjus daugiau kaip 10 mėnesių nuo prašymo paleisti lygtinai pateikimo. Pažymėtina, kad šiuo metu galiojančiuose atitinkamuose teisės aktuose (BVK, Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos nuostatuose) nenurodytas konkretus terminas, per kurį turi būti išnagrinėti nuteistųjų prašymai paleisti lygtinai. Tačiau BVK 164 straipsnyje Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai yra nustatyta pareiga priimti sprendimą dėl lygtinio paleidimo taikymo arba netaikymo likus ne mažiau kaip dešimt darbo dienų iki nuteistojo galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos pagal BVK 157 straipsnį (esant šiame straipsnyje įtvirtintoms sąlygoms).

26. BVK 157 straipsnyje lygtinio paleidimo galimybė siejama su, pirma, pašymo pateikimu, antra, individualiame socialinės reabilitacijos plane numatytų priemonių įvykdymu, trečia, su tikimybe, kad, atsižvelgiant į nuteistojo nusikalstamo elgesio riziką, elgesį baismės atlikimo metu ir kitas reikšmingas aplinkybes, jis laikysis įstatymų ir nenusikals, ir, ketvirta, su atitinkamos nustatytos minimalios paskirtos laisvės atėmimo bausmės dalies atlikimu (atsižvelgiant į padaryto nusikaltimo sunkumą ir paskirtą laisvės atėmimo bausmę – 1/3, 1/2, 2/3 ar 3/4). Tačiau vertinant gramatinę BVK 164 straipsnio 2 dalies formuluotę „<...> likus ne mažiau kaip dešimt darbo dienų iki nuteistojo galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos <...>“ manytina, kad šis terminas ir Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos pareiga sprendimą dėl lygtinio paleidimo taikymo arba netaikymo siejami su vieninteliu kriterijumi, kurį įmanoma objektyviai apskaičiuoti dienų tikslumu, t. y. atlikta minimalia paskirtos laisvės atėmimo bausmės dalimi (nes neįmanoma, pvz., objektyviai nustatyti momento, kada bus likę dešimt darbo dienų iki pagrįsto įsitikinimo, kad asmuo laikysis įstatymų ir nebusikals).

27. Taip pat pagal Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisykles prašymai paleisti lygtinai priimami likus 1 mėnesiui iki galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos, o pataisos įstaiga privalo per 10 darbo dienų nuo tokio prašymo priėmimo pateikti jį ir socialinio tyrimo išvadą Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai. Šiuo atveju taip pat kyla klausimas, kaip turėtų būti skaičiuojamas nurodytas 1 mėnesio terminas. Be to, apskritai kyla abejonių dėl šių nuostatų suderinamumo su šios pažymos 25–26 punktuose minėtomis BVK 164 straipsnio nuostatomis.

28. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškinęs (žr. pažymos 19 punktą), kad pateikęs institucijai prašymą asmuo įgyja teisėtą lūkestį, kad tiek jo prašymą nagrinėjanti institucija, tiek ir kitos susijusios institucijos atliks atitinkamus veiksmus ir priims atitinkamus sprendimus per teisės aktuose nustatytus terminus. Per nustatytus terminus to neatlikdamos nurodytos institucijos šį teisėtą lūkestį gali pažeisti, be to, sukurti teisinio neapibrėžtumo situaciją, kas iš esmės nesiderintų su konstituciniais teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principais.

Atsižvelgiant į šią praktiką manytina, kad teisinio neapibrėžtumo situacija juo labiau kyla ir tais atvejais, kai, kaip yra aptariamu atveju, teisės aktuose iš viso nenustatyti tam tikrų veiksmų atlikimo terminai arba jie yra neaiškiai apibrėžti, ir dėl to gali būti pažeidžiami asmenų teisėti lūkesčiai. Be to, turint omenyje, kad pareiškėjas tuo metu, kai pateikė prašymą paleisti lygtinai, atitiko bent dalį lygtinio paleidimo sąlygų (jau buvo atlikęs BVK 157 straipsnio 2 dalyje nustatytą atitinkamą minimalią bausmės dalį) kyla abejonių, ar toks ilgas jo prašymo nagrinėjimo terminas (10 mėnesių) laikytinas proporcingu ir pagrįstu.

29. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija parengė BVK ir kitų susijusių teisės aktų pataisų projektus, kurie šiuo metu yra pateikti svarstyti Seimui. Juose išdėstyti reikšmingų nuostatų pakeitimai, nustatant, kad nuteistieji galėtų teikti prašymus paleisti lygtinai likus mėnesiui, iki jie faktiškai bus atlikę nustatytą atitinkamą paskirtos laisvės atėmimo bausmės dalį, o Paleidimo iš pataisos įstaigos komisija tokius prašymus privalėtų apsvarstyti ir priimti nutarimą ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo nuteistojo prašymo gavimo iš pataisos įstaigos. Taigi priėmus šias teisės aktų pataisas ir patikslinus teisinį reglamentavimą neaiškumas dėl prašymų paleisti lygtinai nagrinėjimo terminų ir procedūros būtų pašalintas. Atsižvelgiant į tai, kad minėtą teisinio reglamentavimo neaiškumo problemą siekiama išspręsti, tyrimas dėl šios skundo dalies nutrauktinas.

Dėl galimai nepakankamo teisinio reglamentavimo, kiek tai susiję su nuteistųjų socialine rehabilitacija ir specialiosiomis teisėmis

30. Pareiškėjas skundėsi, jog dėl to, kad yra nuolat konvojuojamas ir perkeliamas į skirtingas laisvės apribojimo įstaigas siekiant jį pristatyti į teismo posėdžius, jis neatlieka bausmės vienoje pataisos įstaigoje, kaip nustatyta BVK 69 straipsnyje, ir negali pasinaudoti atitinkamomis savo teisėmis: laisvai judėti įstaigos teritorijoje didžiąją paros dalį, dalyvauti socialinės reabilitacijos, elgesio korekcijos programose, gauti ilgalaikių pasimatymų ir kt.

31. Pareiškėjas Vilniaus pataisos namų administracijai pateikė prašymą paleisti lygtinai 2012-10-03 ir iš Vilniaus pataisos namų išvyko 2012-10-05; buvo atvykęs 2012-11-30 ir išvyko 2012-12-28; po to buvo atvykęs 2013-02-22 ir išvyko 2013-03-08; paskutinį kartą buvo atvykęs 2013-06-28 ir išvyko 2013-08-09; po to atvyko į Vilniaus pataisos namus tik 2015-03-13, t. y. praėjus 1 metams ir 7 mėnesiams. Per tą laiką pareiškėjas buvo daug kartų etapuotas iš vienos įstaigos į kitą: Šiaulių tardymo izoliatorių, Panevėžio apskrities VPK, Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą, Klaipėdos apskrities VPK areštinę, kad būtų pristatytas į teismo posėdžius. Taigi faktiškai tuo laikotarpiu pareiškėjo nebuvo Vilniaus pataisos namuose. Pažymėtina, kad šia aplinkybe Vilniaus pataisos namai grindė savo 2014-03-19 atsisakymą priimti svarstyti pareiškėjo prašymą paleisti lygtinai, nurodydami, kad pareiškėjas šioje įstaigoje neatlieka bausmės (žr. pažymos 13 punktą). Tačiau lygiai tokiais pat pagrindais (teigdama, kad pareiškėjas šioje įstaigoje neatlieka bausmės) spręsti šį klausimą atsisakė Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija, kuri ne kartą savo raštuose pareiškėjui nurodė, kad nėra pataisos įstaiga (nors Šiaulių tardymo izoliatoriuje taip pat veikia Lygtinio paleidimo komisija).

32. Dėl prieštaringos Vilniaus pataisos namų ir Šiaulių tardymo izoliatoriaus pozicijos kyla abejonių, ar esamas teisinis reglamentavimas dėl to, kuri įstaiga tokiais atvejais, kai laisvės atėmimo bausmę atliekantis asmuo bausmės atlikimo laikotarpiu yra kelis kartus perkeliamas vis į kitą laisvės apribojimo įstaigą, laikytina atsakinga už nuteistojo socialinę reabilitaciją, lygtinio paleidimo klausimų sprendimą ir kitus su laisvės atėmimo bausmės atlikimu susijusius aspektus, yra pakankamai aiškus.

33. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškines, kad valstybės institucijos turi pozityvią pareigą užtikrinti, kad asmens kalinimo sąlygos nepažeistų jo žmogiškojo orumo, kad šios priemonės vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai kalinimui būdingą kentėjimo laipsnį (žr. pažymos 18 punktą). Nagrinėjamo skundo atveju nė viena įstaiga nepriėmė atsakomybės už pareiškėją, todėl jam tapo sudėtinga arba visai neįmanoma įgyvendinti jam kaip atliekančiam laisvės atėmimo bausmę pataisos namuose nuteistajam priklausančias teises (pvz., į ilgalaikius pasimatymus), nebuvo veiksmingai sprendžiamas jo lygtinio paleidimo klausimas, todėl ši skundo dalis pripažintina pagrįsta.

34. Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos rekomenduotina išaiškinti, o prireikus – apsvarstyti galimybę tikslinti pataisos įstaigų veiklos teisinį reglamentavimą, ypač atkreipiant dėmesį į šiuos klausimus: kuri institucija laikytina atsakinga už nuteistųjų pateiktų prašymų paleisti lygtinai perdavimą nagrinėti bei kitų reikalingų dokumentų parengimą ir pateikimą atitinkamai Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai, nuteistojo socialinę rehabilitaciją, jam priklausančių specialiųjų teisių užtikrinimą tais atvejais, kai nuteistasis tam tikrą laiką tarpą dėl pagrįstų priežasčių yra perkeliamas iš pataisos namų į kitas laisvės apribojimo įstaigas.

Dėl pareiškėjo negrąžinimo į pataisos įstaigą atlikti paskirtą laisvės atėmimo bausmę

35. Pareiškėjas skundėsi, jog dėl to, kad yra nuolat konvojuojamas ir perkeliamas į skirtingas laisvės apribojimo įstaigas siekiant jį pristatyti į teismo posėdžius, jis neatlieka bausmės vienuose pataisos namuose, kaip nustatyta BVK 69 straipsnyje.

36. Susipažinus su pareiškėjo asmens bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas buvo ir yra proceso šalis daugelyje administracinių, baudžiamųjų ir civilinių bylų (žr. pažymos 5.1 punktą). Daugumą teismo procesų inicijavo pats pareiškėjas. Be to, iš bylos medžiagos matyti, kad pareiškėjas visose šiuo metu nagrinėjamosiose bylose yra išreiškęs pageidavimą dalyvauti teismo posėdžiuose, taip pat, esant galimybei, bylas nagrinėti žodinio proceso tvarka, susipažinti su bylų medžiaga, dalyvauti skelbiant teismo sprendimą (nutartį) ir t. t. Iš asmens bylos medžiagos taip pat matyti, kad dėl didelio skaičiaus bylų, kurių nagrinėjime pareiškėjas yra išreiškęs pageidavimą dalyvauti, net kyla situacijų, kai sutampa posėdžių skirtinguose teismuose, į kuriuos pareiškėją prašoma pristatyti, datos. Kaip minėta pirmiau (žr. pažymos 9.2 punktą), pareiškėjas ne kartą yra atsisakęs vykti į teismo posėdžius – tokiais atvejais atitinkamas teismas informuojamas, kad byla nagrinėtina pareiškėjui nedalyvaujant ir pareiškėjas nėra etapuojamas. Asmens byloje yra ir duomenų apie tai, kad kelis kartus pareiškėjas atsisakė vykti į teismą, nes jam reikėjo daugiau laiko pasirengti kitai bylai arba parengti procesinius dokumentus. Todėl darytina išvada, kad pareiškėjo teiginys, jog jis ne savo noru nėra grąžinamas atlikti bausmę į pataisos namus, nepagrįstas. Akivaizdu, kad pareiškėjas nebuvo grąžinamas į pataisos namus, nes savo pasirinkimu įgyvendino teisę dalyvauti bylų nagrinėjime, todėl būdavo nuolatos etapuojamas į teismų posėdžius.

37. Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos procesinius įstatymus dalyvavimas bylos nagrinėjime yra pareiškėjo teisė, o ne pareiga ar būtinybė. Tai ne kartą savo nutartyse dėl pareiškėjo pristatymo į teismo posėdį yra pabrėžę ir Lietuvos teismai. Akivaizdu, kad ir pats pareiškėjas tai supranta bei naudojasi šia teise savo nuožiūra, pats rinkdamasis, į kuriuos posėdžius atitinkamuose teismuose vykti, o į kuriuos – ne. Taigi darytina išvada, kad pareiškėjas pirmenybę teikia savo teisei asmeniškai dalyvauti bylų nagrinėjime, o ne bausmės atlikimui pataisos namuose.

38. Be to, pagal ABTĮ 70 straipsnio 4 dalį teismas, pripažinęs, kad byla operatyviau ir ekonomiškiau bus išnagrinėta kitame teisme, be kita ko, pagal pareiškėjo gyvenamąją vietą, bylą

gali perduoti nagrinėti kitam teismui. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad, turimais duomenimis, pareiškėjas prašymą perduoti bylą nagrinėti kitame teisme buvo pateikęs bent 2 kartus, ir jo prašymu 2 administracinės bylos, pareiškėjo iškeltos siekiant prisiteisti iš valstybės žalos atlyginimą, iš Klaipėdos apygardos administracinio teismo buvo perduotos nagrinėti Vilniaus apygardos administraciniam teismui: Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininko 2015-01-15 nutartimi, atsižvelgus į pareiškėjo prašymuose nurodytas aplinkybes, ir, be kita ko, į tai, kad pareiškėjas laisvės atėmimo bausmę atlieka Vilniaus pataisos namuose ir nevykdant jo etapavimo į Klaipėdos apskrities VPK areštinę būtų sutaupytos valstybės lėšos, siekiant operatyvesnio ir ekonomiškesnio bylos išnagrinėjimo, nuspręsta, kad tikslinga bylą perduoti nagrinėti Vilniaus apygardos administraciniam teismui; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininko 2015-01-23 nutartimi, atsižvelgus į pareiškėjo prašyme nurodytus argumentus, be kita ko, į jo argumentą, kad bausmę atlieka Vilniaus pataisos namuose ir per sunku būti etapuojamam iš vienos areštinės į kitą, įvertinus tai, kad neetapuoiant pareiškėjo būtų sutaupytos valstybės lėšos, byla taip pat buvo perduota nagrinėti Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Konstatuotina, kad pareiškėjui yra žinoma apie galimybę prašyti perduoti nagrinėti bylą kitam teismui, šią teisę jis sėkmingai įgyvendino bent 2 kartus, ir preziumuotina, kad, norėdamas likti Vilniaus pataisos namuose ir nebūti nuolat etapuojamas į areštines, kad būtų pristatytas į posėdžius, šia galimybe galėjo pasinaudoti ir dėl kitų bylų, nagrinėjamų įvairiuose Lietuvos teismuose.

39. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, darytina išvada, kad pareiškėjas iš pataisos namų į kitas įstaigas buvo perkeliamas ir į pataisos namus negražinamas ne dėl valstybės institucijų kaltės, o savo valia įgyvendindamas procesines teises, todėl ši skundo dalis pripažintina nepagrįsta.

40. Pareiškėjui paaiškintina, kad jis savo skunde Seimo kontrolieriui keliamus klausimus dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos netinkamo procedūros įgyvendinimo ir neturtinės žalos, patirtos dėl nuolatinio konvojavimo į kitas įstaigas ir negražinimo į pataisos namus bei su tuo susijusiu jo, kaip nuteistojo, teisių susiaurėjimu (įskaitant galimybės gauti ilgalaikius pasimatymus netekimą), atlyginimo taip pat kėlė teisme, ir jam neužkirstas kelias pakartotinai kreiptis į teismą su tinkamu skundu (pašalinus teismo nurodytus trūkumus bei tinkamai suformulavus reikalavimus ir t. t.) bei siekti, kad šiuos klausimus ir galimus pareiškėjo teisių pažeidimus bei jais padarytą žalą įvertintų teismas.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

41. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia pareiškėjo X skundo dalis dėl galimai netinkamo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos procedūros įgyvendinimo ir galimai nepakankamo teisinio reglamentavimo, kiek tai susiję su nuteistųjų socialine reabilitacija ir specialiosiomis teisėmis, pripažinti pagrįsta.

42. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia pareiškėjo X skundo dalies dėl galimai netinkamo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos teisinio reglamentavimo tyrimą nutraukti.

43. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia pareiškėjo X skundo dalį dėl negražinimo į pataisos namus atlikti laisvės atėmimo bausmę atmesti.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

44. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8 ir 17 punktais, Seimo kontrolierius Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktorei Živilei Mikėnaitei rekomenduoja:

44.1. imtis priemonių užtikrinti, kad būtų griežtai laikomasi prašymų paleisti lygtinai iš pataisos įstaigos nagrinėjimo procedūrų ir užtikinama nuteistųjų teisė į tinkamą šios procedūros įgyvendinimą;

44.2. išaiškinti, o prireikus – apsvarstyti galimybę tikslinti pataisos įstaigų veiklos teisinį reglamentavimą, ypač atkreipiant dėmesį į šiuos klausimus:

44.2.1. Tais atvejais, kai nuteistasis tam tikrą laiko tarpą dėl pagrįstų priežasčių yra perkeliamas iš pataisos namų į kitas laisvės apribojimo įstaigas, kuri konkreči įstaiga laikytina atsakinga už prašymų paleisti lygtinai perdavimą nagrinėti bei kitų reikalingų dokumentų parengimą ir pateikimą atitinkamai Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai?

44.2.2. Kuri įstaiga 44.2.1 punkte nurodytais atvejais laikytina atsakinga už tokio perkeltą nuteistojo socialinę reabilitaciją?

44.2.3. Kuri įstaiga 44.2.1 punkte nurodytais atvejais laikytina atsakinga už tokio perkeltą nuteistojo specialiųjų teisių užtikrinimą?

45. *Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierių informuoti iki 2015-07-31.*

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas